

CZ PL Cíl 3 / Cel 3
2007-2013

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEKRACZAMY GRANICE

Biuletyn Euroregionu Silesia

Wrzesień 2014 • Numer 11

Turystyka w Euroregionie Silesia

Przedstawiamy
Gminę Jejkowice

SŁYNNY RÓD
Lichnowskich z Woszczyc

Szanowni Czytelnicy,

to już ostatni numer drugiej serii Biuletynu Euroregionu Silesia. Nasz biuletyn zaczęliśmy wydawać trzy lata temu, najpierw po polskiej stronie euroregionu, a później po stronie czeskiej. Łącznie w tym czasie zaoferowaliśmy Państwu jedenaście numerów. Mało to, czy dużo? To kwestia podejścia. Gdy latem 2011 roku przygotowaliśmy pierwszy biuletyn, nie mieliśmy żadnych doświadczeń w wydawaniu periodyku i trudno było nam sobie wyobrazić ten „maraton”, który przed nami. Nie spodziewaliśmy się, że jeszcze przed wydaniem jednego numeru musimy już przygotowywać kolejny, a to wszystko poza naszą pracą, której w euroregionie jest i tak naprawdę dużo. Dla kogoś to być może zwykła dziennikarska rutyna, dla nas, amatorów, to jednak niełatwe zadanie. Mimo to wierzymy, że zadaniu temu podołaliśmy i że podobał się Państwu nasz biuletyn. I chociaż to ostatni numer w tym roku, to już teraz planujemy wydawanie trzeciej serii. Prosimy o Państwa przychylność, a my już w przyszłym roku przygotowujemy kolejną nie mniej ciekawą lekturę.

Redakcja Biuletynu Euroregionu Silesia

Jak pisze się felieton, czyli Felieton o felietonie

O „nieznanym” Śląsku, o Euroregionie Silesia w 2028 roku lub wyznanie o Ostrawie... – pamiętacie te felietony z poprzednich numerów biuletynu? Mam nadzieję, że się Państwu podobały i choć trochę rozbawiły. Felieton bowiem ma być ciekawy, zabawny i oczywiście powinien także opierać się na własnych doświadczeniach autora. Dlaczego więc nigdzie nie zostało napisane, kto jest tak naprawdę tym autorem? Wiem, że niektórzy z Państwa poznali, iż felietony pisałam ja, ale mimo to – skąd ta anonimowość? Po prostu obawiałam się. Obawiałam się, czy felieton mi się uda, a ponadto czy mogę publicznie pisać o swoich doświadczeniach i odczuciach. Proszę mi wierzyć, że to niełatwe, zwłaszcza jeżeli nie ma się w tym zakresie żadnych doświadczeń i to początek felietonowej przygody. Ponadto felieton to nie obraz, który można malować, jak długo się chce – w zależności od weny twórczej w danej chwili, i ewentualnie schować w szafie, gdy się nie uda, ani film, gdzie każde ujęcie można powtarzać wiele razy aż do doskonałości. Felieton się pisze pod presją zamknięcia numeru, oddaje ze świadomością, że to jeszcze nie do końca to, a potem, gdy się już ukaże, nie ma odwrotu. Oczywiście nie dotyczy to tylko felietonu, ale każdego artykułu w gazecie, jednak felieton, w którym wyraża się własną tęsknotę do beztróskiego dzieciństwa, jest o wiele bardziej osobisty niż opis rozwoju kursu korony w stosunku do euro.

Autorka felietonów **Jana Novotná Galuszková** (51) urodziła się i mieszka w Opawie. Ma trójkę dorosłych dzieci. Skończyła studia metalurgiczne w Wyższej Szkole Górniczo-Hutniczej – Uniwersytecie Technicznym w Ostrawie, ale przez większość swojej kariery zawodowej pracowała w administracji publicznej i oświacie. Od piętnastu lat jest sekretarzem czeskiej części Euroregionu Silesia. Jako przewodnicząca opawskiej sekcji Macierzy Śląskiej działa także na rzecz wszechstronnego rozwoju Śląska.

Teraz być może Państwo myślą, no to po co się tego podjęłam, dlaczego do czasopisma o euroregionach, współpracy transgranicznej i projektach pisałam te osobiste teksty. Myślę, że czułam potrzebę, aby ten poważny temat europejskiej współpracy terytorialnej, któremu poświęcamy tyle czasu i energii, jakoś uatrakcyjnić i ubarwić. Mam nadzieję, że mi się to udało, i chociaż po kilku pierwszych próbach nie jestem wcale felietonistką par excellence, to już się tak nie boję. A więc także w niektórych kolejnych numerach naszego biuletynu podzielę się z Państwem czymś osobistym, mając nadzieję, że spotka się to z Państwa zainteresowaniem i sympatią.

Co nas czeka do końca roku...

- Pobyt studyjny w Euroregionie Nysa na początku września 2014 roku zakończy serię pobytów w poszczególnych euroregionach polsko-czeskiego pogranicza, odbywających się w ramach projektu EUREGIO PL-CZ. Jednym z tematów tego pobytu jest zaprezentowanie działalności specjalistycznych grup roboczych Euroregionu Nysa – EUREX.
- Jubileuszowe 20. posiedzenie Polsko-Czeskiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Transgranicznej odbędzie się w dniach 14-15 października 2014 roku w czeskim Trzyńcu. Na posiedzeniu zostanie m.in. zaprezentowana analiza problemów systemowych czesko-polskiej współpracy transgranicznej, opracowana w ramach projektu EUREGIO PL-CZ.
- Dnia 6 listopada 2014 roku w Raciborzu odbędzie się konferencja podsumowująca projekt EUREGIO PL-CZ, na której zostanie zaprezentowana wspólna publikacja wszystkich sześciu euroregionów czesko-polskiego pogranicza. Organizatorem konferencji jest polska strona Euroregionu Silesia.
- W pierwszej połowie grudnia 2014 roku odbędzie się ostatnia z konferencji zaplanowanych w ramach projektu EUREGIO PL-CZ. W odróżnieniu od trzech poprzednich odbędzie się poza obszarem polsko-czeskiego pogranicza - w Warszawie. Skierowana jest do przedstawicieli polskiego parlamentu, instytucji odpowiedzialnych za zarządzanie programami współpracy transgranicznej oraz innych organów centralnych. Konferencja ma na celu zaprezentowanie efektów wieloletniej działalności euroregionów na polsko-czeskiej granicy.

Biuletyn Euroregionu Silesia - Kwartalnik Euroregionu Silesia

Wydawca: Euroregion Silesia – CZ, Horní náměstí 69, 746 01 Opava, Česká republika

Redakcja: Jana Novotná Galuszková, Iwona Paprotny, Leonard Fulneczek

Adres redakcji: Horní náměstí 69, 746 01 Opava, Česká republika, tel.: +420 553756220, e-mail: euroregion.silesia@opava-city.cz, www.euroregion-silesia.cz

Tłumaczenie: Karina Kurková

Zdjęcia: archiwum Euroregionu Silesia, członków i odbiorców końcowych, zdjęcie na stronie tytułowej: Ścieżka edukacyjna „Dziedzictwo łupków”

Opracowanie graficzne: Pavel Bárta

Druk: Tiskárna Grafico s.r.o., Opava

Nakład: 1000 egz.

Numer ewidencyjny MK ČR E 21341, ISSN 2084-0020

Egzemplarz bezpłatny

Działalność Euroregionów

Przedstawiciele euroregionów w EuroInstytucie w Kehl

W czerwcu bieżącego roku odbył się ostatni z trzech wyjazdów zagranicznych zaplanowanych w ramach projektu EUREGIO PL-CZ (o tym projekcie i jego poszczególnych działaniach pisaliśmy w poprzednich numerach naszego biuletynu). Tym razem niewielka grupa przedstawicieli Euroregionu Silesia i Śląsk Cieszyński odwiedziła EuroInstytut w Kehl. Instytut ten jest organizacją francusko-niemiecką, której główną misją jest rozwój współpracy transgranicznej poprzez edukację i doradztwo. Instytut powstał już w 1993 roku, jego siedziba znajduje się w niemieckim mieście Kehl, które od francuskiego Strasbourga dzieli rzeka Ren.

W pierwszym dniu wizyty przedstawiciele euroregionów zapoznali się z ciekawą historią francusko-niemiecko-szwajcarskiego regionu Górnego Renu oraz działalnością EuroInstytutu. Ponadto mieli okazję zaprezentowania polsko-czeskiego pogranicza, projektu EUREGIO PL-CZ oraz projektu EURO-IN, o którym piszemy w kolejnym artykule. W drugim dniu wizyty miał miejsce praktyczny pokaz pracy EuroInstytutu w postaci seminarium poświęconego komunikacji międzykulturowej wraz z symulacją międzykulturowego spotkania transgranicznego. W ramach tej gry symulacyjnej wybrani przedstawiciele z polskiej i czeskiej strony mieli pokazać wspólne przygotowanie konferencji transgranicznej, co przedstawiciele EuroInstytutu później ocenili. W dniu wyjazdu uczestnicy odwiedzili „Ogród dwóch brzegów”, który leży na francuskim i niemieckim brzegu Renu, obie części łączy most dla pieszych i rowerzystów. Projekt ten był inspiracją dla polsko-czeskiego projektu o tej samej nazwie, realizowanego w Cieszynie i Czeskim Cieszynie.

XIV. Posiedzenie Euroregionalnego Komitetu Sterującego Euroregionu Silesia

W dniu 18 czerwca 2014r. w Raciborzu odbyło się XIV posiedzenie wspólnego polsko-czeskiego Euroregionalnego Komitetu Sterującego (EKS), który zatwierdził do dofinansowania mikroprojekty złożone do dnia 11.04.2014r. w ramach Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia w programie POWT RCz-RP 2007-2013. Ze względu na oszczędności z rozliczanych mikroprojektów, które wystąpiły po stronie polskiej Euroregionu Silesia, nabór wniosków ogłoszony został tylko dla polskich wnioskodawców. W czternastym naborze do Sekretariatu Euroregionu Silesia w Raciborzu wpłynęło 8 wniosków o dofinansowanie mikroprojektów. Wszystkie wnioski o dofinansowanie spełniły kryteria kontroli kwalifikowalności i zostały przedłożone na posiedzenie EKS. Ostatecznie EKS zatwierdził do dofinansowania 8 mikroprojektów, w tym 3 zostały zatwierdzone jako projekty rezerwowe ze względu na wykorzystanie alokacji. Umowy z Beneficjentami, których projekty są na liście rezerwowej zostaną podpisane niezwłocznie w chwili pojawienia się oszczędności w ramach rozliczanych Wniosków o płatność. Łączna zatwierdzona na tym posiedzeniu EKS kwota dofinansowania z EFRR to 77 399,96 EUR (wraz z projektami rezerwowymi).

O polsko-czesko-słowackim EuroInstytucie

Działalność EuroInstytutu w Kehl była inspiracją dla projektu pod nazwą EURO-IN, realizowanego przez polską część Euroregionu Śląsk Cieszyński i Instytut EuroSchola z czeskiego Trzyńca. Obie te organizacje mają wieloletnie doświadczenia w zakresie współpracy transgranicznej i od 2010 roku są także partnerami międzynarodowej sieci TEIN, zrzeszającej instytucje zajmujące się transgraniczną edukacją i doradztwem. Głównym celem projektu EURO-IN, który potrwa do wiosny przyszłego roku, jest budowa i przetestowanie partnerstwa, które mogłoby prowadzić do założenia polsko-czesko-słowackiego centrum edukacji transgranicznej – EuroInstytutu. Do realizacji projektu zaproszono kilku innych partnerów z polskiej, czeskiej i słowackiej strony, między innymi także obie strony Euroregionu Silesia. Wszyscy ci partnerzy stworzyli tzw. radę programową polsko-czesko-słowackiego EuroInstytutu. Zadaniem rady programowej jest przeanalizowanie możliwości i przygotowanie warunków do założenia takiej instytucji edukacyjnej, która stałaby się pierwszą organizacją tego typu w Europie Środkowej i Wschodniej.

Oceniamy Fundusz Mikroprojektów

w Euroregionie Silesia

W poprzednich numerach naszego biuletynu informowaliśmy na bieżąco o Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia, który jest nieodłącznym elementem Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007-2013. Chociaż Fundusz zostanie zamknięty dopiero we wrześniu 2015 roku, to już teraz przedstawiamy Państwu jego krótkie wstępne podsumowanie oraz kilka przykładów ciekawych projektów.

Fundusz został dla wnioskodawców otwarty w kwietniu 2008 roku. Obecnie ze względu na wykorzystanie środków finansowych zarówno po polskiej, jak i po czeskiej stronie euroregionu kolejny nabór wniosków został już wstrzymany. Na łącznie 14 posiedzeniach Euroregionalnego Komitetu Sterującego (EKS) i w ramach 5 procedur obiegowych zatwierdzono 479 projektów polskich i czeskich wnioskodawców na łączną kwotę prawie 7,3 miliona euro. Średnie dofinansowanie na projekt wyniosło około 15 tysięcy euro. Cechą charakterystyczną Funduszu w Euroregionie Silesia w porównaniu z pozostałymi euroregionami były projekty szkół wszystkich szczebli, które stanowiły jedną trzecią wszystkich zatwierdzonych projektów. Wynika to z jednej strony z gęstej sieci szkół na terenie euroregionu (w tym pięciu uczelni wyższych), a z drugiej z dużego wsparcia euroregionu, ponieważ współpraca transgraniczna szkół należy tu do wieloletnich priorytetów.

Statystyka Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia 2007-2013

(stan na dzień 30. 6. 2014 r.)

Euroregion Silesia	Strona czeska	Strona polska	Razem
Alokacja z EFRR na mikroprojekty (w euro)	2 603 550	3 315 000	5 918 550
Łączna liczba zatwierdzonych mikroprojektów	191	288	479
Łączna wartość zatwierzonego dofinansowania (w euro)	3 152 267,16	4 141 416,86	7 293 684,02
Łączna wartość zatwierzonego dofinansowania (w %)	121,08	124,93	123,23

Jak wynika z danych statystycznych podanych w tabeli, łączna wartość zatwierzonego dofinansowania jest po obu stronach wyższa aniżeli alokacja. Jest to możliwe dzięki oszczędnościom, jakie na bieżąco pojawiały się w rozliczanych projektach i z których można było stopniowo finansować nowe projekty (w tym rezerwowe, zatwierdzone na ostatnich dwóch posiedzeniach EKS). Prawdopodobnie z powodów czasowych nie będzie możliwe wykorzystanie wszystkich oszczędności, jakie się pojawią, niemniej jednak można założyć, że środki Funduszu zostaną wykorzystane w około 98%.

Do wnioskodawców, którzy z wielkim powodzeniem korzystali z dofinansowania w ramach Funduszu Mikroprojektów, należy bez wątpienia **Sdrużeni obci Hlučínska (Stowarzyszenie Gmin Ziemi Hulczyńskiej)**, które swoje projekty realizowało w ramach szerokiego partnerstwa z kilkoma polskimi gminami – **Kietrz, Krzanowice, Krzyżanowice oraz Pietrowice Wielkie**. W trakcie czterech lat partnerzy zrealizowali łącznie siedem projektów

o różnej tematyce, jednak wszystkie miały jeden wspólny cel, jakim była szeroka promocja tej części polsko-czeskiego pogranicza. W ramach pierwszych dwóch projektów partnerzy opracowali kilka rodzajów wspólnych materiałów promocyjnych, dotyczących np. tradycji, gastronomii i turystyki rowerowej, w kolejnym projekcie materiały te uzupełniono wspólnym filmem. Później wszystkie opracowane materiały przedstawiono zwiedzającym na targach turystycznych REGIONTOUR w Brnie oraz GLOB w Katowicach. Kolejny projekt poświęcony był kulturze. W jego ramach zrealizowano dwa festiwale kultury transgranicznej, jeden po stronie polskiej i jeden po stronie czeskiej, oraz wydano wyjątkowy polsko-czeski Śpiewnik hulczyńskich i polskich pieśni ludowych. Produktem projektu pn. „Czesko-polska historia na mapie rejonu Ziemi Hulczyńskiej i czterech gmin partnerskich” jest internetowy portal mapowy w czterech wersjach językowych (dostępny na <http://mapy.hlucinsko.com>). Projekt pn. „Ziemia Hulczyńska i polskie gminy oczyma malarzy i fotografów”, którego realizacja potrwa do października br., obejmuje konkurs fotograficzny, wydanie polsko-czeskiego kalendarza z najładniejszymi zdjęciami, dwa plenery malarskie oraz kilka wystaw wykonanych obrazów i zdjęć po obu stronach granicy. Wspólne działania czeskiego Stowarzyszenia Gmin Ziemi Hulczyńskiej, które zrzesza 27 miast i gmin, oraz 4 polskich gmin są wzorowym przykładem projektów transgranicznych z wieloma produktami i oddziaływaniem na duży obszar polsko-czeskiego pogranicza.

Stowarzyszenie Gmin Hlučínska we współpracy z polskimi gminami **Krzyżanowice, Kietrz, Krzanowice i Pietrowice Wielkie** zaprasza wszystkich miłośników kultury ludowej na

Transgraniczny Festiwal Kultury

Kiedy: **2 czerwca (Niedziela) 2013 r. godz. 13:00.**
Gdzie: Ruiny Zamku w Tworkowie (Gmina Krzyżanowice), ul. Zamkowa

Podczas Festiwalu wystąpią folklorystyczne zespoły artystyczne z Czech i Polski. Ponadto na scenie będzie można zobaczyć również występy mażorettek, chóru oraz artystów indywidualnych. Impreza odbędzie się pod namiotem biesiadnym.

Wstęp wolny.
Zapewniamy dobrze zaopatrzone bufet oraz wiele innych atrakcji. Zapraszamy!!!

Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007 – 2013.

cz pl C13 | Cel3 2007, 2013

Przedstawiamy Program Współpracy Transgranicznej

Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2014-2020

Trzecie tegoroczne spotkanie przedstawicieli wszystkich euroregionów polsko-czeskiego pogranicza poświęcone przygotowaniu Funduszu Mikroprojektów na okres 2014-2020 odbyło się dnia 14 maja 2014 roku w Krawarzu (Euroregion Silesia).

Po ponad dwóch latach przygotowań i wspólnych negocjacji prace nad podstawowym dokumentem Programu Współpracy Transgranicznej RCz-RP na okres 2014-2020 dobiegają końca. Przygotowania programu pod kierownictwem Ministerstwa Rozwoju Regionalnego RCz jako Instytucji Zarządzającej rozpoczęto na początku 2012 roku, gdy we współpracy z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju RP (dawniej Ministerstwo Rozwoju Regionalnego RP) powołano grupę roboczą ds. przygotowania programu, tzw. task force. Dokument powinien zostać złożony w Komisji Europejskiej do uzgodnienia do 22 września 2014 roku, przy czym program powinien być zatwierdzony w ciągu 6 miesięcy od jego złożenia. Rozpoczęcia programu można więc się spodziewać w pierwszym kwartale 2015 roku.

Alokacja środków finansowych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego będzie w porównaniu z poprzednim programem czesko-polskiej współpracy o około 6,7 miliona euro większa. Łącznie będzie wynosiła 226,2 miliona euro. Ze względu na wymagane połączenie polityki spójności z celami strategii gospodarczej Europa 2020 w okresie 2014-2020 zakres tematyczny poszczególnych programów ulega wyraźnemu zawężeniu. Każdy program może wybrać najwyżej 4 z 11 celów tematycznych określonych we wspólnym rozporządzeniu dla wszystkich funduszy. Wymienione cele tematyczne są następnie w rozporządzeniu dotyczącym Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) uszczegółowione w postaci tzw. priorytetów inwestycyjnych. Dla czesko-polskiego programu wybrano poniższe priorytety inwestycyjne (PI):

- PI 5b): Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na specyficzne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zapewnieniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami
- PI 8b): Wspieranie wzrostu gospodarczego sprzyjającego zatrudnieniu poprzez rozwój potencjału endogenicznego jako elementu strategii terytorialnej dla określonych obszarów, w tym poprzez przekształcenie upadających regionów przemysłowych i zwiększenie dostępu do określonych zasobów naturalnych i kulturalnych oraz ich rozwój

- PI 10b): Inwestowanie w kształcenie, szkolenie i szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez opracowanie i realizację wspólnych programów nauczania, przygotowania zawodowego i szkolenia
- PI 11): Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej poprzez wspieranie współpracy prawnej i administracyjnej i współpracy między obywatelami i instytucjami

Proponowana struktura Programu Współpracy Transgranicznej RCz-RP 2014-2020

Numer PI	Numer i nazwa osi priorytetowej w programie	Alokacja (w mln euro)	Alokacja (w %)
5b)	1. Wspólne zarządzanie ryzykiem	12,21	5,4 %
8b)	2. Rozwój potencjału przyrodniczego i kulturowego na rzecz wspierania zatrudnienia	135,73	60 %
10b)	3. Edukacja i kwalifikacje	10,18	4,5 %
11)	4. Współpraca instytucji i społeczności	54,51	24,1 %
	Pomoc techniczna	13,57	6 %
	RAZEM	226,2	100 %

Podobnie jak w poprzednich okresach elementem programu powinien być Fundusz Mikroprojektów, który może być finansowany ze środków osi priorytetowych 2, 3 i 4. Decyzja, które osie priorytetowe będą funkcjonowały w danym Funduszu, leży w kompetencjach zarządców Funduszu, którymi powinny być ponownie poszczególne euroregiony. Alokacja finansowa dla Funduszu Mikroprojektów powinna stanowić 20% budżetu programu, przy czym w pierwszym etapie każdy Fundusz Mikroprojektów będzie miał do dyspozycji ¼ kwoty docelowej, natomiast pozostała ¼ środków zostanie przyznana w trakcie okresu programowania po spełnieniu z góry określonych warunków. W razie braku ich spełnienia środki te zostaną przeznaczone na standardowe projekty.

Maksymalna wartość dofinansowania z Funduszu Mikroprojektów będzie wynosiła 20 000 euro dla mikroprojektów wchodzących w zakres tematyczny osi priorytetowych 3 i 4 oraz 30 000 euro w przypadku mikroprojektów w ramach osi priorytetowej 2. Dla większości wnioskodawców nowością będą mikroprojekty z partnerem wiodącym – dla tych mikroprojektów maksymalna wartość dofinansowania będzie podwójna.

Przewidywana alokacja na mikroprojekty w Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia na okres 2014-2020

Euroregion Silesia	Strona czeska	Strona polska	Razem
Alokacja z EFRR na mikroprojekty (w euro)	2 277 201	3 864 950	6 142 151

Ród Lichnowskich i jego wpływ

na rozwój pogranicza

Niewiele jest arystokratycznych rodów na Górnym Śląsku, które swoją pozycją i znaczeniem mogłyby równać się z Lichnowskimi. Pierwsze wzmianki o rodzinie pochodzą z 1377 r. – wymieniony jest wtedy Szczepan z Woszczyc (miejscowość koło Orzesza). Początek sławnemu rodowi von Lichnowsky dał pod koniec XV wieku Jan (Janusz) z Woszczyc (Hanuš z Voštic), który poprzez małżeństwo z Zofią z rodu Drahotuszów, wdową po Mikołaju z Lichnova, stał się właścicielem majątku Lichnov koło Bruntálu. Jan z Woszczyc miał z Zofią czterech synów, którzy zaczęli posługiwać się nazwiskiem „Lichnowsky z Woszczyc”. Rodowym herbem Lichnowskich były dwie zielone gałązki winorośli z liśćmi i fioletowymi kłoscami winogron. Wiek XVI i XVII to czas, w którym Lichnowscy poprzez stosowne zakupy oraz ożenki znacznie powiększyli swoje posiadłości. I tak w 1608 r. Bernard Jerzy Lichnowsky nabył majątek Kuchelna, a w 1625 r. Owsiszczę i Piszcz. W 1721 r. Lichnowscy uzyskali tytuł hrabiowski. Kilka lat wcześniej (1714) – Franciszek Leopold Lichnowsky, poprzez małżeństwo z hrabiną Barbarą von Werdenberg, powiększył rodzinne włości o dobra Odry (dziś miasto w Czeskiej Republice). Wtedy to do nazwiska rodowego dodany został tytuł von Werdenberg, a herb wzbogacił się o werdenbergowską chorągiew.

Znaczącym okresem w dziejach rodu Lichnowskich były ostatnie lata XVIII wieku. W 1773 r. król pruski Fryderyk II nadaje **Janowi Karolowi Lichnowskiemu** dziedziczny tytuł książy, a pięć lat później zatwierdza utworzenie majoratu (ordynacji rodowej), który tworzyły następujące dobra: 1) majątek Kuchelna z Borucinem, Bolesławiem, Owsiszczami, Piszczem i Szczepankowicami; 2) majątek Grabówka z wsiami Lubomia, Syrynia, Nieboczowy; 3) majątek Pszów (do 1806) z wsiami Rydułtowy, Zawada i Pszow-

Książę Karol Alojzy Lichnowsky – mecenas Ludwika van Beethovena

skie Doły; 4) majątek Krzyżanowice z Roszkowem i Rudyszwałdem. Posiadłości po austriackiej stronie granicy – Grodziec koło Opawy (Hradec nad Moravicí) oraz majątek Odry nie wchodziły w skład majoratu. Lichnowscy w tym czasie posiadali również swój pałac w Wiedniu oraz dom w Opawie.

Pierwszym znanym szerzej przedstawicielem rodu był **Karol Alojzy** (1761–1814), drugi książę Lichnowsky. Karol Alojzy przebywał najczęściej w Wiedniu, gdzie obracał się w świecie muzyki i sztuki. Był jednym z pierwszych mecenasów Ludwika van Beethovena, którego rzekomo sam sprowadził do Wiednia. Pierwszy, wydany w 1795 r. utwór („3 Trio fortepianowe”) Beethoven dedykował właśnie Lichnowskiemu. Karol von Lichnowsky ustanowił także stałą pensję młodemu pianście i kompozytorowi. Później ich stosunki nie zawsze były miłe i sielankowe. Karol Alojzy Lichnowsky stykał się także z Mozartem, Haydnem, Paganinim i Goethem, a Beethoven i Paganini odwiedzali dobra Lichnowskiego na Śląsku.

Zaangażowanie Karola w Wiedniu nie pozostawało bez wpływu na gospodarowanie posiadanymi majątkami. Najwięcej problemów sprawiał majątek Odry – książę sprzedał go już w 1792 r. Za jego czasów rozpoczęła się w dobrach Lichnowskich hodowla owiec merynosów, która w początkowym okresie przynosiła spore zyski. Była prowadzona tak dobrze, że wybrane okazy kupowane były przez kupców z całej Europy, ale także z Australii i USA.

Spadkobiercą Karola Alojzego został najstarszy syn **Edward Maria Lichnowsky** (1789–1845). Starannie wykształcony zainteresował się literaturą. Próbował swych sił w dramatach, tłumaczył Woltera, ale największy rozgłos przyniosło mu opracowanie 8-tomowej „Historii Habsburgów”. Jednak bywały na wiedeńskich salonach i w austriackich archiwach książę zaniedbywał własną gospodarkę. Choć stada należących do Lichnowskich owiec liczyła w latach 30. XIX wieku ok. 20.000 sztuk i dalej były uważane za jedne z najlepszych w Europie, hodowla merynosów nie przynosiła już takich dochodów. Doszło do tego, że w 1835 r. Edward von Lichnowsky został zmuszony przekazać swoje zadłużone dobra w zarząd i zastaw wiedeńskiej firmie „Bracia Lejeune”.

Następcą księcia Edwarda został w 1845 r. jego najstarszy syn Feliks. **Książę Feliks Lichnowsky** (1814–1848) jest najbardziej barwną postacią w rodzie. Młodość jego była pełna przygód. Walczył w Hiszpanii, podróżował, pisał, ale także romansował i nie unikał okazji do pojedynków. W czasie jednej z podróży poznał słynnego już w całej Europie pianistę i kompozytora Franciszka Liszta. Zawarli przyjaźń. Liszt kilkakrotnie przebywał w majątkach Feliksa, w pałacu w Krzyżanowicach miał nawet do dyspozycji swój pokój. Tu też przyjeżdżał wypoczywać, ale także tworzyć. Największym marzeniem księcia Feliksa Lichnowskiego była kariera polityczna i dyplomatyczna. W roku 1848 wydawało się, że marzenia zaczynają się spełniać. Feliks zostaje posłem z okręgu raciborskiego do Zgromadzenia Narodowego we Frankfurcie nad Menem. Tu daje się poznać jako znakomity mówca i aktywny (choć nie zawsze poważany) polityk. Niestety, jego brak odpowiedzialności znowu daje się we znaki i 18 września 1848 r. 34-letni książę Feliks ginie z rąk demonstrantów.

Kompleks pałacowy w Grodzcu nad Morawicą, składający się z Białego Zamku (na zdjęciu), Czerwonego Zamku i dużego parku, był do 1945 roku w posiadaniu rodu Lichnowskich.

Nie można jednak nie wspomnieć o zasługach księcia Feliksa Lichnowskiego. Należy do nich m.in. budowa linii kolejowej Opole – Chałupki przez Kędzierzyn i Racibórz. Pierwotnie kolej miała bieć po prawej stronie Odry. Lichnowsky miał świadomość znaczenia nowego wynalazku jakim była kolej i zadbał, by przebiegała przez jego posiadłości. Książę Feliks zasłynął również ze swojej działalności filantropijnej, angażując się w pomoc mieszkańcom w czasie trwania epidemii tyfusu, która wybuchła w Raciborzu na przełomie 1847/48 r.

Śmierć Feliksa Lichnowskiego w sposób symboliczny zakończyła okres feudalizmu w majątkach rodziny Lichnowskich. Można powiedzieć, że w jego osobie odszedł ostatni w rodzie rycerz. Zaś następca – **Karol Maria Lichnowsky** (1819–1901) był pierwszym w rodzinie kapitalistą, który z powodzeniem rozwijał gospodarkę rodu von Lichnowsky. O Karolu, piątym księciu Lichnowskim, nie było zbyt głośno, nie brylował na salonach, nie był bohaterem skandali. Zajął się za to właściwym zarządzaniem w swoich posiadłościach. Książę Karol powiększył pałac w Krzyżanowicach o salę i wieżę. Wybudował tu także budynek bramy, na którym istnieje do dziś poświęcona jemu inskrypcja. W latach 60. XIX wieku rozbudował także istniejący „biały” zamek w Grodzcu, a kilkanaście lat później wybudował także nowy, tzw. czerwony zamek. Wydaje się, że Karol był jednym z najlepszych gospodarzy w rodzie. Po kilku niegospodarnych przodkach okazał się zdolnym, obrotnym i bardzo aktywnym włodarzem. Zajął się przede wszystkim rolnictwem. Dzięki śmiałym i rozległym inwestycjom w obiekty gospodarcze i nowoczesne maszyny, a także zastosowaniu nowych sposobów upraw, systemu nawodnienia łąk, melioracji pól, majątki Karola były wzorcowe nie tylko na obszarze Górnego Śląska. Nie mniej uwagi poświęcał właściwej gospodarce leśnej. Ponadto książę angażował się w budowę dróg i mostów, regulację potoków i rowów melioracyjnych. Włączył się także bardzo aktywnie w budowę linii kolejowej Racibórz – Opawa, doprowadzając do tego, by biegła przez jego majątek w Kuchelnej. W 1861 r. Karol Lichnowsky i jego potomkowie zyskali pruski tytuł „Durchlaucht” („Jaśnie Oświecony”).

Po śmierci Karola w 1901 r. kolejnym księciem i panem majoratu został urodzony w Krzyżanowicach **Karl Max Lichnowsky** (1860–1928). Karl Max Lichnowsky jest chyba najjaśniejszą postacią rodu. Za jego czasów dalej wydatnie rozwijała się go-

spodarka, m.in. dzięki inwestycjom w przetwórstwo płodów rolnych. W 1908 r. w Kuchelnej powstała potężna, jedna z najnowocześniejszych w Europie fabryka Inu. Kilka lat wcześniej Lichnowsky przejął większość udziałów w raciborskiej cukrowni. W szczytowym okresie rozwoju w gospodarstwach i fabrykach księcia pracowało ponad 2000 ludzi. Karl Max znany był z tego, że dbał o swoich pracowników. Na przykład w Kuchelnej wybudował specjalną stację dla pracujących w fabryce dziewcząt. W innych swoich miejscowościach budował domy dla pracowników. Książę Lichnowsky znany był także z działalności filantropijnej. Dla przykładu w 1918 r. w Raciborzu przekazał dla ubogich, przed świętami Bożego Narodzenia, kilka tysięcy zajęcy.

Jednocześnie udziałem księcia Karla Maxa była również kariera dyplomatyczna. Jej uwieńczeniem była funkcja ambasadora niemieckiego w Wielkiej Brytanii w latach 1912–1914. Ambasador Lichnowsky był zwolennikiem angielsko-niemieckiej współpracy. Za te wysiłki otrzymał w 1914 r. tytuł doktora honoris causa na Uniwersytecie w Oxfordzie. Był jednym z nielicznych przeciwników wojny. Jeszcze w lipcu 1914 r. przestrzegał cesarza i swój rząd, że w ewentualnej wojnie „można stracić wszystko, a nie zyskać nic”. Niestety, jego słowa się sprawdziły. Po zakończeniu wojny osiadł w Kuchelnej, gdzie w lutym 1928 r. zmarł i został pochowany.

Można powiedzieć, że wraz ze śmiercią Karla Maxa Lichnowskiego, odeszło do grobu arystokratyczne dziedzictwo rodu Lichnowskich. W 1930 r. następca Karla Maksa – **Wilhelm Lichnowsky** (1905–1975) sprzedaje krzyżanowicki pałac. Parę lat wcześniej rodzina zmuszona jest sprzedać willę w Berlinie, a także niektóre dzieła sztuki. Prawdziwy koniec materialnej i rzeczywistej potęgi rodu następuje wiosną 1945 r., kiedy to książę Wilhelm Lichnowsky z dobytkiem zgromadzonym na jednym wozie ucieka przed Armią Czerwoną na Zachód. Wszystko zostało na zawsze stracone, a dla niego i jego potomków pozostało życie emigrantów w Ameryce Południowej.

Ród Lichnowskich, związany z ziemią raciborsko-opawską przez kilka stuleci, trwale wpisał się w historię tej ziemi. Zwłaszcza w II połowie XIX wieku i pierwszych dwudziestu latach wieku XX przysłużył się znacznie do rozwoju gospodarczego tego regionu. Także w ludzkiej pamięci pozostało wiele dobrych wspomnień o „naszych książętach”.

Baza członkowska Euroregionu Silesia rozszerza się

Jejkowice – najmłodszą gminą członkowską Euroregionu

W dniach 2-3 czerwca br. w Pokrzywniej odbyło się 42. Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia Gmin Dorzecza Górnej Odry (polskiej części Euroregionu Silesia). Walne Zebranie to organ stanowiący Stowarzyszenia, do dnia 2 czerwca 2014r. liczący 19 gmin członkowskich. Jednym z ważniejszych punktów obrad było podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia w poczet Członków Stowarzyszenia **Gminy Jejkowice** (powiat rybnicki). To już 20. Gmina członkowska. Cieszy nas, że kolejna Gmina przystąpiła do naszego Stowarzyszenia. Liczymy na udaną współpracę.

Gmina Jejkowice jest najmniejszą terytorialnie gminą wiejską w Polsce. W jej skład wchodzi tylko 1 miejscowość. Jej powierzchnia wynosi 7,59 km², liczba mieszkańców 3.995 (stan na dzień 30.06.2013r.) Gmina Jejkowice leży na Płaskowyżu Rybnickim, położonym na wysokości 260-280 m n.p.m. Gmina znajduje się w centralnej części Powiatu Rybnickiego, w kierunku zachodnim od Rybnika. Usytuowanie Jejkowic zapewnia także łatwy dojazd z Raciborza oraz z Wodzisławia Śląskiego. Liczne zakłady usługowe, sklepy, obiekt sportowo-kulturalny, szkoła podstawowa, gimnazjum, ośrodek zdrowia zapewniają dogodne warunki do inwestowania. Brak przemysłu ciężkiego w pobliżu gminy oraz duża ilość zieleni powoduje, iż mieszkańcy Jejkowic mogą cieszyć się nieskażonym powietrzem i wodą. W obrębie gminy znajduje się Park Krajobrazowy Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich. Przez gminę przechodzą szlaki turystyczne i ścieżki rowerowe biegnące wokół Ziemi Rybnickiej.

Gmina Jejkowice to również zabytki i ciekawe budynki. Znajduje się tu Kościół parafialny p.w. Matki Boskiej Szkaplerznej i św. Piu-

sa X, zbudowany w latach 1946-1949 na miejscu kościoła przebudowanego z dawnej karczmy w 1929 r. i zniszczonego 1945r. Eklektyczny, bazylikowy z apsydą, wysoka wieża z krenelażem i sterczykami. W kruchcie tablice pamiątkowe poświęcone ofiarom obozów koncentracyjnych oraz zakonnicom (zdjęcie na okładce). Ponadto w Jejkowicach można zobaczyć pomnik Karola Miarki - na placu kościelnym, kapliczkę drewnianą z rzeźbą Chrystusa Frasobliwego, kapliczkę na skrzyżowaniu ulicy Głównej i Niewiadomskiej, pomnik poświęcony powstańcom śląskim, więźniom oświęcimskim (ofiary ewakuacji obozu) i osobom zamęczonym w obozach koncentracyjnych, krzyż Boża Męka.

Opracowano na podstawie: www.jejkowice.pl

Wójt Gminy Jejkowice – Marek Bąk podczas posiedzenia w dniu 2. czerwca 2014r.

Euroregion Silesia wspiera rozwój turystyki

Krótki film promocyjny „**Kierunek: Euroregion Silesia**” od jesieni zeszłego roku, gdy odbyła się jego premiera, prezentowano publiczności wielokrotnie i zawsze z dużym powodzeniem (film można obejrzeć na portalu YouTube). Jego sukces zachęcił przedstawicieli euroregionu do zgłoszenia filmu na tegoroczny międzynarodowy festiwal filmów turystycznych TOUR-FILM Karlovy Vary, którego tradycyjnym elementem jest konkurs krótkich filmów, spotów promocyjnych, stron internetowych oraz aplikacji mobilnych dotyczących turystyki. Przedstawiciele euroregionu zdają sobie sprawę, że chociaż ich film nie wygra z tak silną konkurencją i nie zdobędzie żadnej nagrody, to jego przedstawienie na festiwalu byłoby dla euroregionu dużą promocją. Tegoroczna 47. edycja festiwalu odbędzie się w Karlovych Varach w dniach 9-11 października 2014 roku.

Kolejnym nowym działaniem euroregionu w zakresie turystyki jest przewodnik turystyczny „**Weekend w Euroregionie Silesia**”, który właśnie się ukazuje. Ta obszerna kolorowa publikacja dostępna jest w czterech wersjach językowych (polskiej, czeskiej, angielskiej i niemieckiej). Przewodnik podzie-

lony został na osiem tematycznych rozdziałów, oferujących zwiedzającym to, co najciekawsze po obu stronach Euroregionu Silesia.

Oprócz wspierania działań na rzecz rozwoju turystyki na swoim terenie Euroregion Silesia angażuje się także w projekty innych podmiotów. Przykładowo czeska część euroregionu współpracuje z miastem Opawa i innymi partnerami w zakresie projektów dotyczących rozwoju obszaru turystycznego Śląska Opawskiego, finansowanych z Regionalnego Programu Operacyjnego. Od połowy tego roku trwa realizacja trzeciego już projektu, tym razem pod nazwą „Plan działań obszaru turystycznego Śląsk Opawski 2014-2015”. Oprócz konkretnych działań, zgodnych ze wspólnie opracowanym planem, partnerzy zajmują się zagadnieniami tzw. *destination management*, czyli zarządzanie turystyką w danym regionie turystycznym. Transfer tych doświadczeń na polską stronę jest uwzględniony między innymi we wspólnej Strategii Rozwoju Euroregionu Silesia na okres 2014-2020 w ramach działania II.2.2. Rozwój zarządzania transgranicznym ruchem turystycznym.